

նուր զինուորական սկզբունքներն են շօշափուած:

Այսպէս եթէ մի դպրոցում տեսուչը կամ ուսուցիչը չեն կարողանում հաշտուել այս ինչ ուսուցչի կամ հոգաբարձուի հետ և մինչև անգամ կուռում են միմեանց հետ այդ ուսուցչին, այդ տեսչին կարելի է տեղափոխել մի ուրիշ դպրոց, որտեղ կարող են գրանք ազատ այդ համալսարաններին, աւելի լաւ և օգտաւէտ կերպով վարել իրենց ստանձնած պաշտօնը:

Բայց երբ մի դպրոցի ուսուցիչը կամ տեսուչը գործում է դպրոցական կարգերի գէշ, դպրոցի համար ընդունուած ուղղութեան դէմ, աշակերտներին մոլորեցնում, գալ թակեցնում է — աւելի քան կարճ մտաւորութիւն կրկնել այդպիսիներին մի ուրիշ դպրոց տեղափոխելը:

Այդ ոչ թէ անմիտ և անարգաբար գործ կրկնել, այլև անարգոյց, որ մեր դպրոցների վարչութիւններն ոչ մի ուղղութիւն չեն ճանաչում և ուսուցիչներն չեն դըպրոցների համար, այլ դպրոցներն պահում են միմիայն որոշ մարդկանց պաշտօն և ռոճիկ տալու:

Նրանց ինչ փոխ թէ դպրոցը իւր նպատակին չէ՝ ծառայում և մասնաւոր սերունդը դաստիարակելու փոխարէն փշտնում է:

Այդպիսի դպրոցներին վէճն անպակաս կըլինի, և այդպիսի դըպրոցների գոյութիւնն աւելի քան աւելորդ է. դա մի չարիք է:

Ք Ր Ո Ն Ի Կ Ո Ն

Նոյնն Ապրիլի 1-ին Բարձրութիւնները՝ Մեծ Իշխանի Կենտրոնական Կոմիտէի Իշխան Ալեքսանդրովիչի և Մեծ Իշխան Ալեքսանդր Միխայլովիչի պատկառութեամբ առթիւ թիֆլիսի քաղաքագլուխ իւր ուղարկած շնորհակալական հեռագրին Մեծ Իշխան Միխայիլ Նիկոլայի ինչ պատանաւորութիւն և հետեւող պատանաւորներն, Վոյնն Մեծութիւնները, Նորապետները և Նա անկեղծ շնորհակալ:

Այսպիսով իւր համաձայնութիւնը այս ինքնակոչ օրէնքներին:

Մեր մէջ մեծամեծ զինուած բանակներ բաժանելով:

Մարտի 1-ին պատմութեամբ պահպանելով այս բանակները այս նահանգների բնակիչներին մէջ սպանութիւն գործելու պատկեր:

Ապրիլի 1-ին մեր առևտուրը աշխարհի բոլոր մասերի հետ:

Առանցքներ կառնել մեզ վրայ հարկեր դնելով:

Բազմեց զրկելով մեզ ճարտար դատարներով (tribyl jury) դատուելու առաւելութիւնը:

Մեզ ծովերի այն կողմը փոխադրելով մեզ, մեր ինքնավարութեան յանձնարարները համար դատելու համար:

Ոչնչացնելով անգլիական օրէնքների ազատ սրտեմբ հարեան նահանգում, հիմնելով այնտեղ մի կամայական վարչութիւն և լայնելով նրա սահմանները, դարձնելու համար ներքին օրենքի և միանգամայն յարմար գործի, այս գաղութներին մէջ բացարձակ իշխանութիւն մտցնելու:

Նա վերցնելով մեր իրաւանց հրովարտականքը, ոչնչացնելով մեր ամենին պատմական օրէնքները, և փոխելով հիմնապէս մեր վարչութիւններին ձևերը:

Մեր օրէնսդրական մարմինները լուծելով և հրատարակելով իրեն լիաօր մեզ օրէնք տալու ամեն մի դէպքում:

Ենթ թիֆլիսին, իմ Որդի Ալեքսանդրի որդանին, երէկուայ շնորհակալութեան համար:

«ՄԻԽԱՅԻԼ»

Թիֆլիսի քաղաքագլուխ Նորին Բարձրութիւն Մեծ Իշխան Միխայիլ Նիկոլայի ինչ պատանաւորութիւն և հետեւող պատանաւորներն, Վոյնն Մեծութիւնները, Նորապետները և Նա անկեղծ շնորհակալ:

«Թիֆլիսի կողմից, որի գէշը Զեդիկ Բարձրութեան անձը տաժաժ գտնուած, ներքին անկեղծութիւնն ու խորութիւնն անկողին են, շնորհակալութիւններ են առաքում այսօրուայ մեծ ուրախութեան համար ի նկատի ունենալով որ Զեդիկ Բարձրութիւնը մեր քաղաքում 20 տարի ապրել է, լուրջ ներքին ինչ ինչ ընդ սմին խնդրել Զեդիկ, ինչպէս մեր քաղաքի ամենալաւ և բնական ներկայացուցիչն, որ հաճիք արկանել առաջ Կոմիտէի քանակիչներին հաւատարմութեամբ հպատակութեան գաղափարները և օրհնել փեսային և Հարսին քաղաքի կողմից, որ իւր պատմական տաժաժ չորս դարեայ գոյութեան բարձրութիւնը սերով նայում է Նրա որդուն, որ վաղը ճոր ընտանեկան գլուխ կլինի, ցանկանալով Նրան և Սօցոստի փառ Ամուսնունք քաղաքագլուխին և բարձրութիւն երկար տարիները»:

Նորին Կայսերական Բարձրութեան ուսուց Թագաժառանգի տաղիկայ պատկառութեամբ օրուայ իշխողը Թիֆլիսում յաւերճացնելու համար քաղաքային վարչութիւնը ընտրուած մի առանձին յանձնաժողովին հետ խորհրդակցութիւն ունենալով, որոշել է թիֆլիսում մի ապաստարան հիմնել, որ պիտի ընդունուին երկու տարեկան ապօրինի երեխաները և պահուեն մինչև եթէ տարեկան հասակը, Այդ խնդրը մանրամասնօրէն քննուելու է հետեւեալ նիստում:

Պետական խորհրդի առաջին խորհրդական մի ծրագիր է քննուելու ընդհանուր աշխարհագիր անելու մասին, որ, երեւի, 1896 թուի աշունքին վաղ չի լինել Աշխարհագրի վրայ լինելիք ընդհանուր ծախսերը հաշուած են 6,000,000 ռուբլի:

Թիֆլիսի քաղաքային բժշկական-ուղղապահական տեսչի պաշտօնակալ:

14. Նա ընդել է իւր կառավարութիւնն այս երկրում, մեզ իւր հովանաւորութիւնը դուրս հրատարակելով և մեզ դէմ կուռ սկսելով:

15. Նա աւերել է մեր ծովերը, կողմերը մեր ծովափերը, կապի մատնել մեր քաղաքները և խանգարել մեր ժողովրդի կեանքին:

16. Հենց այժմ նա զրկում է այստեղ օտար վաճառականներին մեծ բանակներ գլուխ հանելու համար մազուանաւորութեան և բանակաւորութեան գործը, որ արդէն սկսուած է անգլիական և դաւաճանութեան արմատի ապացոյցներով, որոնց նմանը ամենաբարձր օրինակներում անգամ հազիւ գտնուի, և որ բոլորովին անարժան է մի քաղաքակիրթ ազգի պետին:

17. Դերի անելով մեր համաքաղաքներին բաց ծովերի վրայ, նա ստիպել է նրանց գէշք առնել իրենց հայրենիքի դէմ, գաղափարով իրենց բարեկամներին և եղբայրներին սպանողներ և կամ ընկնելով նրանց ձեռքով:

18. Նա գրգռել է մեր մէջ ընտանի կուռները, և ջանք է արել մեր ստանալու գլխի բնակիչներին վրայ բերելու անգլիական զինով վարիչներին, որոնց քաջամասնով ուղղապահ կանոն է կործանել առանց որոշելու սեռ և հասակը և պարագայ:

Այս ամեն հարձականքների ժամանակ մենք ամենախնայող խօսքերով աղերսարկու եղել ենք բարեգործան հա

տար բժշկի պ. Ն. Ստեփանեանը քաղաքային թանկական բժշկներին առաջարկել է հարկաւոր միջոցները ձեռք առնել մարդու պահել տալու բոլոր այն տները, ուր անցեալ տարեկանում խոլերայի դէպքեր են եղել, այլ և խստիւ վերահսկողութիւն ունենալ գործարաններին, արհեստանոցներին, քարվանսարաններին, հիւրանոցներին, ճաշարաններին, վաճառանոցներին և այլն մարդութեան վրայ:

Ֆինանսներ և լուսավորութեան միջնորդութիւնները, մարաքաղաքները թիֆլիսի ասեղով, կարելի են ճանաչել հարկաւոր գումարը (8000 ռուբլի) յատկացնել Մոսկուայի մօտ Նոր Բացուելիք մի ուսումնարանին համար, ուր պիտի սովորեցնեն կրակին դիմացող գանազան շէնքերի կառուցման արհեստը: Աշակերտ լինելու են հասակաւոր գիւղացիներ, որոնց կուղարկեն ուսանելու պալատարանի գեմնովորները, որպէս զի այդ գիւղացիներն ուսումնական տարածուրդ չեն ունենում և իրենց շրջաններում գործեն:

Կերակրի լուծի 24-ին, թիֆլիսի սերբազան առաջնորդը Թիֆլիսի Զգաւալի երկրորդ քաջանայ ձեռնարկելով Սարգիս Միխայեանին (Կանադայի ուսուցիչ) Բաղդասար սարկի. Զարթեալ են Նիոբանց տարկաւորներ:

ՇՈՒՇՈՒՅ. — Բարձրապատիւ Կիւրեղ Ժ. Վ. Սրապեանի մի կողմից առաջառութեամբ իրեն յանձնուած գործերն է քննուած, միւս կողմից թիֆլիսում է ժողովրդին իւր պեղելիք քարոզչութիւնը: Քննութիւնն այս օրերս կըլինի քաղաքի հայր սուրբ Տաթևի վրայով էջմիածին կղզեայ:

— Յուլիսի 19-ի գիշերուայ 12 ժամ, մին ոստիկանը մի կնոջ տուն է մտնում, այնտեղից մի հայ տղայի դուրս բերելու նպատակով: Տղան չի հնազանդում: Նոր օգտիկանն ստիպում է ներան դուրս գալ, տղան հրացանն արձակում է և ոստիկանին սպանում: Սպանուածն ուսանակիչը կարանաւորուած են:

Համապարհների հաղորդակցութեան միջնորդութեան մէջ, Վոյնն Վր. ասեղով, քննուելու համար մի հակապական գործի ծրագիր է գտնուած. այդ գործը Սև ու Բալտիկ ծովերի միջև:

մար. Մեր կրկնուող աղերսները պատասխան են ստացել միայն կրկնուող անարդարութեամբ: Մի պետ, որ իւր բնաւորութեամբ ներկայացնում է որպէս բռնակալ, անարժան է մի ազատ ժողովուրդ կառավարելու:

Մեր կողմից երէք յարգանք չի զրացուել մեր բնականորէ եղբայրներին, Նրանց ժամանակի առ ժամանակ մենք զգուշացրել ենք մեզ վրայ անարգաբար քաղաքային քանդակները, Մենք ինչքան ենք նրանց մեր այստեղ գաղթելու և հաստատութիւնը պարագաները: Մենք դիմել ենք նրանց բնաձիւր արդարութեանը և վիճանձնութեանը, և մենք աղիւսել ենք նրանց՝ յանուն մեր ընդհանուր արհեստական կապերի՝ ետ կանգնել այս կեղեքումներից, որոնք անկասկածաբար կերպով կարող էին կտրել մեր կապն ու յարաբերութիւնը: Նրանք նոյնպէս խուլ են եղել արդարութեան և համաձայնարարութեան ձայնին: Մենք պարտաւոր ենք, հետևաբար, համակերպելու անհրաժեշտ պէտքերին, և բաժանուել նրանցից, և ընդունել նրանց, որպէս մարդկութեան միւս մասին, որպէս թշնամիներ կուռ մէջ, որպէս բարեկամներ խորագրութեան ժամանակ:

Հետևաբար մենք, Ամերիկայի Միացեալ Նահանգների ներկայացուցիչներ, գումարուած այս ընդհանուր կոնգրէսի մէջ, զիմեղով աշխարհիս Կերա

հաղորդակցութեան հաստատելու է Վենսիայի և Արևմտեան Իտալիայի միջոցով:

ՅՂՆԱՅԻՑ (Գողթան գաւառ). — Անցեալները հաղորդել էինք տեղիս աւազակների մասին. մինչև իսկ խուժը կազմակերպուած է տեղական թուրք գիւղացիներից, որոնք վերին աստիճանի հմուտ են հրացանաձգութեան մէջ: Շարաթը մի քանի անգամ ձիաւորներ են գալիս, որ առաջակներին բռնեն, յայտ միշտ ձեռնուռնայն են վերադառնում, որովհետև մեծ մասամբ այդ ձիաւորները թուրքեր են լինում. իսկ առաջակներն էլ թուրքերն են:

Յուլիսի 11-ին ցերեկուայ ժամը 2-ին Տանակերտ գիւղում անյայտ չաւա գործներ դաշոյնի հարուածներին տակ սպանեցին Նոյն գիւղի տանուէրին: Զարագործները մինչև այժմ էլ անյայտ են: Տանուէրը սպանման պատճառները պատմում են երկու տեսակով: Ոմանք պատմում են, որ տեղիս առաջակներն ունենում էին շարաթ առաջ ապստամբ է եղել ինչեալ գիւղի տանուէրին, որ 200 ռուբլի հարկ ժողովի և ուղարկել իրենց, հակառակ գէշքում կըսպանուին տանուէրին, իբր թէ չի կատարել այդ հրամանը և սպանուել է: Ոմանք էլ ռապակութիւնն են պատմում բերում: Իբր թէ ինչեալ տոնուէրը մի տարի առաջ բռնած է եղել իւր իրաւունքները: Ժամանակի գտնուող Գործիս գիւղացի մի առաջակի, դրա ռիւն է, որ հայտնի են առաջակի եղբայրները:

Սրբաբարձի պրեստաւորութեան մասում, քրեական մատնանքներում վարույց է որ մեծ թիւ են կազմում թէգի, Անձը Կրոնիս, Բիւրի և մի քանի ուրիշ թուրք գիւղերի արտադրած չաւրագործ մարդկանց անունները: Տեղի ժողովրդի չարքաւ կիսանքն Նկատի ունենալով, այդ արեւմարտ առաջակների ձեռքից խիստ ցանկալի էր, որ ազատուէր նա:

ԱՐՄՈՒՏԻՂ գիւղից (Ներքին-Բասենի վիճակ). — Մի քանի օր առաջ մի քուրդ մտնում է Արմուտեղի վարդան Յակովբեանի տունը, գողտնում է նրա քէշէն ձին, գողուելու համար որպէս զի ձիու ոտնաձայլը չլսուի, նրա ոտքերին թաղիք է կապում և գիւղից բաւականին հեռանալով ուղևոր է ձիու

գոյն Կատարներին, մեր զիտումներին շտապութեան համար, այս գաղութներին պատմական ժողովրդի անուշով և հեղինակութեամբ յայտարարում ենք. թէ այս գաղութներն են և իրաւունքով պիտի լինեն ազատ և անկախ պետութիւններ (States). Թէ ներքին արձակութեան օրէնք պարտաւորութիւն ունենալուց դէպի բրաւանկարն թաղը, ի՞նչ ամեն քաղաքական յարաբերութիւն նրանց և Մեծ Բրիտանիայի միջև իսպառ կտրուած է և պարտաւոր է կտրուած լինել: Թէ իրեն ազատ և անկախ պետութիւններ նրանք լիակատար իրաւունք ունեն պատերազմ հրատարակել իսպառութիւն հաստատուն դաշն կապել, առևտուր սկսել և անել ամեն բան ինչ որ անկախ պետութիւններն իրաւունք ունին անելու: Նա ի պաշտպանութիւն այս հրատարակութեան, հաստատուն հաստատով Նիկոլային Նախախաձեռնութեան վրայ, մենք փոխադարձապէս ուխտում ենք իրարու մեր կեանքը, մեր բաղքը, և մեր սրբազան պատիւը:

Այս հրատարակութեան ստորագրելու գրգռել Նախագահ Զոն Հէնկով — John Hancock — այնպիսի խոշոր տառերով, որպէս զի Ամերիկայի թագաւորը կարգաւ առանց ակնոցի:

Ամերիկայի Ֆրանկլինիայի հայրենաձայնները սկսեցին խփել ազատու:

ոտքերից արձակել թաղիքը. խիտք կենդանին, հոտոտելով զգում է որ իրեն անձանթ անձն է, հարուածելով առաջակին փակ է տալիս: Սրկար ուրեմուց յետոյ առաջակին գտնում են տեղի ուտեղ մեռած, իսկ ձիուն՝ քուրդարակ Պալիլի գիւղի ձիաների ջուկին խառնուած: Քննութիւնից յայտնուեալ, որ առաջակ տաճկահայ տակ է եղել, առանց անցաթղթի, անց է կացել այս կողմերը յատուկ գողութեան համար:

— Սրկար օր առաջ գողացան Աղ-թիլին գիւղից մի եղբ, Բալ-գիւղից երէք եղբ և ոչխար:

— Գողթանները պատմում են թէ իրենց երկրում հացարդը հասել է քաղելու ժամանակն է, լայց վախեալով քուրդ հրոսակների խմբերից, որոնք ամեն տեղ ցրուած են, խուժի խուժ քեն գտնում դաշտային աշխատանքները կատարելու: պատմում են որ նրանք ամեն քան թողած առաջակութեամբ և աւարառութեամբ են պարագում:

ՎՈՐՈՆԵՇԻՑ. — Այստեղ յուլիսի 2-ի երկրորդին «Լուրիստ» պարտիզում մի ցաւալի դէպք պատահեց: Մօտ 10 ժամին պարտիզի մի մուկ ծառուղիում յանկարծ ատրանակի ձայն լսուեց. բազմութիւնը մի ակնթարթութեամբ զիմեց այդ կողմը և ինչ տեսնէ, մի դեռ շատ երիտասարդ տիկին փռուած գետնին: Վերջ իմացուեցաւ, որ սա վերջինջալ պարտիզի մէջ գտնուած թաւարնում խաղացող դերասան Ա. ի կինն է (դերասանուհի): Այդ ինքնասպանութեան պատճառը պատմում են հետեւեալ կերպով: Ամուսինների մէջ վերջին ժամանակներս յարաբերութիւնները բոլորովին կտրուած են եղել: Տիկինը Պետերբուրգից եկել է Նոյն իսկ այդ օրը և տեղեկանալով, որ իւր ամուսինն ապրում է ուրիշ հետ նոյնպէս դերասանի, և անձամբ հետամուտ լինելով գործին յուսահատուած վերջ է տուել իւր կեանքին: Անձնասպանութեան տարան հեռանալուց, ուր և կէս ժամ անց առանդել է հողին:

— Անհրաժեշտ անձրեւներից յետոյ շոգեր են լինում: Հունձն այս տարի առհասարակ ամբողջ նահանգում առատ է:

Թեան հոշակաւոր գանգալը, որ անցեալ տարի հաղէս էր բերում Զիկա-գոյում:

Նիւ-Եորկում ժողովուրդը վաղ գլուրեց թագաւորի սկիզբը արձանը, և գնդակներ ձուլեց նրանից: Միւս նահանգները, որոնք չէին ստորագրել անկախութեան թղթին, հետգնեալ աւելացրել իրենց ստորագրութիւնները, որով բրիտանական տեսները գաղութները դադարեցին գոյութիւն ունենալուց: Նրանց տեղ կանգնեց, հետոսական պատերազմից յետոյ, մի ճորդագգ, մի զօրաւոր և յառաջադէմ ազգ — Ամերիկայի Միացեալ Նահանգները, — որի առաջին նախագահն էր զաւր Ջորջ Ուաշինգտոն:

Յուլիսի 2-օրին մեծ օրուայ իշխողակն է որ ամեն տարի տօնում են ամերիկացիները, մեծ ու փոքր, կին թէ մարդ, իրենց մայրենի երկրում, թէ օտարութեան մէջ:

Ամեն հայրենասէր ամերիկացի անգիր գետն Անկախութեան Հրատարակութիւնը, իսկ այն ով է, որ հայրենասէր չէ Ամերիկայում:

Յ. Խաչումեանց:

Բերդէյ ամառանոց

Փանագալ:

—Այս րբերս Վիեննայից հեռագրվեք
հաղորդեց իրցհերցոգ Վիլհելմի ձեռն
վալը ընկնելն ու վախճանուելը, Հան-
գուցեալ իրցհերցոգն Աստաթայի այժ-
ման կայսր Ֆրանց-Իոսիֆի հարգազա-
հօրեբերն է և ճշանաւոր Ֆելդ-մար-
շալ իրցհերցոգ Կարլն կրտսեր որդին,
նա ծնուել է 1827 թուին, ուրեմն
67 տարեկան հասակում վախճանուե-
ցաւ, նա ծառայում էր ումրաձիգ
զօրքի մէջ, որ իւր երկար ծառայու-
թեան ժամանակամիջոցում վերին առ-
աքնանի կատարելութեան էր հասել
իրցհերցոգ Վիլհելմն ամուսն էր:

25—9